

Sam Shepards verscheurde liefdes

Sam Shepard. Hij begint zo stilaan mythische dimensies aan te nemen door zijn angstwekkende produktiviteit en stijgend succes. Hij schrijft originele toneelteksten, scenario's, libretto's, kortverhalen, gedichten en monologen. Hij bewerkt bestaande stukken zoals Marlowes *Doctor Faustus* of Rowley en Middleton's *The Changeling*. Hij registreert eigen werk, verschijnt er soms in als drummer of percussionist en acteert in films. Voor zijn prestatie in Philip Kaufmans *The Right Stuff* (1983), naar het gelijknamige boek van Tom Wolfe, kreeg hij een Oscarnominatie. Daarnaast werd hij gelauwerd met Obie Awards bij de vleet (uitgereikt door de *Village Voice*), een Pulitzer Prize (voor *Buried Child*) en een Brandeis University Creative Arts Award. Menige stichting of instelling – Rockefeller, Guggenheim, Yale, Universiteit van Minnesota – heeft hem tijdens zijn carrière financieel gesteund. Onder tussen heeft hij workshops voor schrijvers en seminaries voor acteurs en regisseurs geleid, o.a. aan de Universiteit van Harvard, Californië (Davis), in het Bay Area Playwrights Festival en de Padua Hills Writers Conference. De zeldzame interviews – nu geïllustreerd met foto's van Jessica Lange, vroeger de rockdichter Patti Smith, zelden zijn ex-echtgenote O-Lan Johnson – voeden nog de mythe. Sommige critici zien in hem reeds een tweede O'Neill (Nobelprijs 1936), een nationale held, de nieuwe Messias die het Amerikaans theater er weer bovenop moet helpen, dit vanuit de veronderstelling dat Broadway het de doodsteek gaf. (Broadway riep nochtans uit noodzaak – authentiek theater is een noodzaak – alternatieve circuits in het leven).

De man in kwestie blijft bij die heibel rustig. Een eerste prijs op een rodeo is hem dierbaarder dan de Pulitzer en met zijn eerste toelage kocht hij zich indertijd een Dodge Charger en een Fender Stratocaster. De recuperatie van de marginaal – een "rock and roll Jesus with

a cowboy mouth" – is nog niet voltrokken, de heiligverklaring uitgesteld. Hiervoor gedraagt Shepard zich nog te onberekenbaar.

Toch rijst de twijfel of de op sensatie beluste reporters en gefrustreerde Amerikaanse critici de enige scheppers van de mythe zijn en Shepard er niet evenzeer toe bijdraagt, al was het door weinig interviews toe te kennen en zijn privéleven angstvallig af te schermen. Het lijkt in elk geval paradoxaal dat een in de omgang zwijgzame en gereserveerde schrijver zich blootstelt aan de nietsontziende camera's, ongeacht de mogelijke motieven (financiële nood, interesse voor het acteren en enthousiasme voor het filmmedium in het algemeen). Hij weigert op de omslag van *Newsweek* te staan, maar prijkt even later op die van *American Film* en stemt er in toe dat zijn trekken veredeld worden in een portfolio van het modieuze *Vanity Fair*. Het ziet er naar uit dat Shepard welbewuste keuzes maakt en ondertussen, zoals ie ooit van Bob Dylan beweerde, zichzelf verzint: "He's made himself up from scratch. That is, from the things he had around him and inside him" (*Rolling Thunder Logbook*, Penguin, 1978, p. 100).

Mythes, dromen, rommel en consumptiegoederen

Shepard recycleert in zijn werk op ingenieuze wijze het arsenaal van de Amerikaanse populaire cultuur, zowel de mythes en dromen als de rommel en consumptiegoederen waaruit ze samengesteld worden. "I'm pulled toward images that shine in the middle of junk" (Don Shewey, *Sam Shepard*, Dell, 1985, p. 14). Film (science-fiction, western, policier), televisie (soap opera, situation comedy), muziek (rock, jazz, country), strips, paarderen, auto's (Packards, Plymouths,

Ford Deuce Coups, T-Birds): Shepard verwerkt het allemaal en gebruikt daarbij op frappante wijze zijn fantasie en persoonlijke ervaring als filter of toetssteen. Verbeelding en realiteit vormen een tandem waarbij de verbeelding de schrijver net zo ver brengt als zijn ervaring reikt. En dat is ver. Shepard mythologiseert zijn eigen leven reeds vanaf het prilste begin. Officieel heet het dat hij geboren is op 5 november 1943 in Fort Sheridan, Illinois, een legerbasis aan de oever van Lake Michigan, om 3 uur 's namiddags. (Zijn vader was piloot bij de luchtmacht.) Shepard verwerpt het uur en de overige omstandigheden als fictie. "Anonieme bronnen" houden het bij 2 u 47, 's morgens vroeg, in een koele kamer met witte tegelvloer waarover het groene schijnsel van de ijsbergen op het meer hing. (Alle lichten waren gedoofd omdat het oorlog was en de avondklok ingesteld.) Het ijs trok Sam zo aan dat hij meteen gebruik maakte van zijn pas verworven mobiliteit en wegkroop van zijn bewusteloze moeder naar het raam. De vensterbank was wel te hoog en bij het horen van B-52 bommenwerpers geraakte hij in paniek: "I was between these two worlds. The world I'd left behind and this new one. I had no idea where to turn" (*Motel Chronicles and Hawk Moon*, Faber, 1985, pp. 46–47). Shepards alternatieve versie van zijn eerste levensmomenten is een uitstekend voorbeeld van de symbiose tussen verdichting en waarheid, want ondanks de fantasie verraadt ze zijn diepe verscheurdheid en rusteloosheid, alsook die van zijn personages.

Die rusteloosheid erfde Shepard deels van zijn ouders. Van Illinois ging het naar South Dakota, Utah, Florida, zelfs Guam in de Stille Zuidzee, tot ze in Californië belandden. In South Pasadena, de ordinair randgemeente waar hij lager onderwijs liep, deed Shepard zijn eerste liefde op, die voor de film. *Song of the South*, *Vera Cruz*, *Bad Day at Black Rock* en *King Solomon's*

Sam Shepard heet de nieuwe hoop van het Amerikaanse theater. Met mondjesmaat worden zijn stukken ook in Vlaanderen gecreëerd. Johan Callens bespreekt het veelzijdige oeuvre van cowboy-schrijver Shepard en de BKT-creatie van 'Fool for Love', Alex Mallems zag de Fakkerversie van 'Buried Child'.